

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การเป็นผู้ประกอบการ การประกอบอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัวนั้น เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับมนุษยชาติ และสอดแทรกอยู่ในทุกระดับของเศรษฐกิจ เริ่มจากกิจการขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ การผลิตรายย่อย มาสู่การผลิตรายใหญ่ ๆ จนถึงการขายและการบริการ กล่าวคือมีอยู่ทั้งในระบบเศรษฐกิจภายในระบบ (Formal sector) และภายนอกระบบ (Informal sector) คำถามก็คือในปัจจุบันนี้มีบุคคลหลายกลุ่มและหน่วยงานหลายหน่วยให้ความสนใจการศึกษา เพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวมากขึ้น รวมทั้งมีความพยายามหาทุกวิถีในการพัฒนาและขยายงานด้านนี้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน คำตอบอันหนึ่งก็คือปัญหาการว่างงานและภาคเศรษฐกิจในระบบมีขีดจำกัดเพิ่มมากขึ้นในการสร้างงานใหม่

จากการที่กำหนดให้ปี พ.ศ. 2528 เป็นปีแห่งเยาวชนสากล ทำให้กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ตระหนักมากขึ้นเกี่ยวกับปัญหาที่ใหญ่มาก นั่นคือ ปัญหาเยาวชนว่างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งเป็นถิ่นที่แรงงานของโลกส่วนใหญ่อาศัยอยู่ ปัญหาการว่างงานนี้มีผลกระทบต่อเยาวชนทั้งที่มีการศึกษาและไม่มีการศึกษา มีการคาดคะเนว่าใน ปี พ.ศ. 2543 หรือ ค.ศ. 2000 เอเชียและแปซิฟิกจะมีกลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 15 ปี ถึง 24 ปี เพิ่มขึ้น 163 ล้านคน ซึ่งคงจะสร้างปัญหามากมายให้ทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมในการจัดหาแหล่งงานให้กับเยาวชนกลุ่มนี้¹

เนื่องจากอัตราการเพิ่มพลเมืองที่สูง ประชากรในประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียและแปซิฟิกกว่าหนึ่งในสามที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี การขยายตัวของเยาวชนเหล่านี้จะส่งผลให้มีคนเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ ประเทศกำลังพัฒนาจึงจะต้องประสบกับปัญหาการว่างงานอีกต่อไป แต่ละปี เยาวชนเป็นจำนวนมากจะออกไปจากระบบการศึกษา แต่มีจำนวนน้อยที่สามารถหางานได้ ความพยายาม เวลา และเงินทองที่ทุ่มเทลงไปเพื่อการศึกษาจะไม่ได้ผลเลย ถ้าเยาวชนเหล่านี้ไม่สามารถใช้ความรู้และทักษะที่เรียนมาเพื่อให้เกิดผลผลิต

¹ Robert E. Nelson (ed.), Entrepreneurship and Self -- Employment Training, Regional Workshop on Training for Entrepreneurship and Self -- Employment, held in Manila, 4-6 August 1986. P.3.

รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะให้มีการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของประชากร และการจ้างงานให้เพิ่มขึ้น โดยได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ได้เน้นในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาคนและสังคม โดยการสนับสนุนการให้การศึกษาและฝึกอบรม เพื่อปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และความสามารถในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพโดยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและบริการสังคมซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังจะได้พัฒนาระบบการผลิต การตลาดและการจ้างงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงโครงสร้างการผลิต ส่วนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มีวัตถุประสงค์หลักคือ การรักษาความเจริญเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญกับการทำงานนอกระบบ ซึ่งธุรกิจขนาดย่อมและรายย่อยแฝงอยู่เกือบทั้งหมดทั้งในเมืองและชนบท เพราะการส่งเสริมให้ถูกทิศทางเป็นการสร้างโอกาสการจ้างงาน ลดความแตกต่างด้านรายได้ โดยมีการกระจายรายได้ให้เสมอภาคมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีการแปรรูปวัตถุดิบ ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าวัตถุดิบให้มากขึ้น มีการลดการนำเข้าและเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออก รวมทั้งเมื่อมีการขยายอุตสาหกรรมไปในภูมิภาคมากขึ้น ก็จะมีการลดการย้ายถิ่นไปหางานทำในเมืองใหญ่ และมีการพัฒนาชนบทอย่างแท้จริง และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาคน ไว้ว่าในการพัฒนาคนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยีมากขึ้นทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณโดยการพัฒนาคุณภาพและปริมาณกำลังคนระดับกลาง และระดับสูง ไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะในด้านบริหารจัดการ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้ประกอบการ ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพอิสระแก่แรงงาน ที่ไม่สามารถกลับเข้าสู่ระบบการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการสาขาต่างๆ ได้

จากการที่สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปนั้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการออกไปประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ จากทุกสถาบัน การเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามระหว่างความต้องการบุคลากรของภาครัฐและเอกชนที่ลดน้อยลง แต่ผู้สำเร็จการศึกษากลับเพิ่มสูงขึ้นนั้น ส่งผลให้นักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการหางานทำ หรือการพยายามช่วยเหลือตนเองโดยหันมาเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ เป็นสถาบันการศึกษาวิชาชีพประจำภาคแห่งหนึ่ง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งขึ้น เปิดสอนวิชาชีพเพื่องานในทางอุตสาหกรรม พณิชยกรรม และศิลปกรรม ทั้งในระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรี โดยคณะวิชาบริหารธุรกิจเป็นคณะหนึ่งที่เปิดทำการเรียนการสอน มีปรัชญาการจัดการศึกษาคือ “บริหารธุรกิจ ผลิตนักธุรกิจ ที่สุจริต คิดเป็น และทำเป็น” ในการจัดการ

ศึกษาจะมุ่งพัฒนากำลังคน ให้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะประยุกต์และพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนา
สังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย

ในการเรียนการสอนตามหลักสูตร คณะวิชาบริหารธุรกิจ ได้จัดทำหลักสูตรโดยมีความมุ่ง
หมายของหลักสูตรดังนี้

1. เพื่อพัฒนากำลังคนที่จะเป็นนักบริหารธุรกิจ นักปฏิบัติการเชิงวิชาการในงานบริหาร
ธุรกิจทั่วไป ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการบริหาร และการปฏิบัติงานทางด้าน การบัญชี การ
จัดการ การตลาด ระบบสารสนเทศ หรืออื่น ๆ

2. เพื่อฝึกอบรมให้มีความคิดริเริ่ม มีกึ๋นนิสัยในการค้นคว้า ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่
เสมอ สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยหลักการและเหตุผล อำนาจการและปฏิบัติการด้วยหลัก
วิชา ที่มีการวางแผน การปฏิบัติงาน การรายงาน และการควบคุมงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน
หมั่นเพียร ความสำนึกในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม และธำรงรักษาไว้ซึ่ง
ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

จากความมุ่งหมายของหลักสูตรที่จัดให้สำหรับนักศึกษานั้น ในทุกสิ้นปีการศึกษา จะมี
จำนวนนักศึกษาของคณะวิชาบริหารธุรกิจ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับ ปวช., ปวส. และระดับ
ปริญญาตรี รวมทั้งสิ้นประมาณ 600 คน ฝ่ายวิจัยและพัฒนา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยา
เขตภาคพายัพได้ทำการสำรวจข้อมูลจากนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2539 พบว่านัก
ศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับ ปวช. ร้อยละ 95 มุ่งไปที่การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนใน
ระดับ ปวส. และในระดับปริญญาตรีเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ออกไปเป็นผู้ประกอบการค่อนข้าง
น้อยเพียงไม่เกินร้อยละ 20 นอกจากนั้นจะเข้ารับราชการ และเข้าทำงานกับธุรกิจของบริษัทเอกชน²

แต่จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ประมาณว่า ในปี 2540 มีการว่างงานทั้งคนที่ถูกปลดออกรวม 1.3 ล้านคน ขณะที่ปี 2539 มีคนว่าง
งานราว 3 แสนคน นอกจากนี้ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ประมาณการว่าในปี 2541 จะมีคนว่างงานทั่ว
ประเทศประมาณ 2.3 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 7 ของกำลังแรงงานทั้งหมด³ นอกจากนี้การ
กำหนดนโยบายของรัฐบาลในการจำกัดจำนวนการเพิ่มของข้าราชการไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ก็ยังส่ง
ผลต่อปัญหาการจ้างงานและการกระจายรายได้อีกด้วย ประกอบกับปัจจุบัน รัฐบาลหันมาให้การส่งเสริมและ
สนับสนุนการสร้างงานด้วยตนเองในลักษณะของธุรกิจส่วนตัวหรือการเป็นผู้ประกอบ

² ฝ่ายวิจัยและพัฒนา, ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา, วิทยาเขตภาคพายัพ, สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล,
จังหวัดเชียงใหม่, 2540 .

³ วิภาวี ศรีเพียร, วารสารแรงงานสัมพันธ์, ปีที่ 39 ฉบับที่ 4, (กรกฎาคม-สิงหาคม 2541), หน้า 8.

การ หรือการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดผลกระทบจากการว่างงาน หรือการส่งเสริมให้มีการกระจายการลงทุนออกไปเป็นธุรกิจขนาดย่อมก็จะเป็นการขยายเศรษฐกิจ ให้กระจายไปทั่วประเทศ อันจะสามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขความยากจน ความเหลื่อมล้ำของ รายได้ และปัญหาการว่างงานซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย⁴

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า นักศึกษาคณะวิชาบริหารธุรกิจ สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพในปัจจุบันที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2542 ซึ่งมีแนวโน้มว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว อาจไม่สามารถหางานทำในภาครัฐราชการ หรือเอกชนได้มากเหมือนรุ่นที่ผ่านมา อาจต้องมีการสร้างงานด้วยตนเองในลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อหลบเลี่ยงสภาพการว่างงาน และนักศึกษามีคุณลักษณะที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ นักศึกษาต้องการความรู้ ความชำนาญ หรือทักษะในด้านใดบ้าง เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการ เป็นผู้ประกอบการในอนาคต ซึ่งผลที่ได้จะนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับผู้บริหารของสถาบัน และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาเพื่อวางแผนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะวิชาบริหารธุรกิจ สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขต และวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะทัศนคติที่มีต่อเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาระดับ ปวช., ปวส. และระดับปริญญาตรีที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2542

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงทัศนคติของนักศึกษาคณะวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับผู้บริหารของสถาบัน หน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2533.